

3. Грищук О.В. Філософія конституційних цінностей: монографія. Київ: «Компанія ВАІТЕ». 2019. 416 с. URL: <https://www.osce.org/files/f/documents/6/f/463419.pdf> (дата звернення: 27.01.2024).

УДК 316.346: 305(043.2)

Загуменна Ю.О., к.ю.н., доцентка,
Греля Д.П., курсантка,
Харківський національний університет внутрішніх справ,
м. Харків, Україна

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ РЕАЛІЗАЦІЇ ПРИНЦИПУ ГЕНДЕРНОЇ РІВНОСТІ У ЗБРОЙНИХ СИЛАХ УКРАЇНИ

Актуальність вивчення питання гендеру полягає в тому, що світ давно визнав, що надання пріоритету гендерній рівності в реформах усіх національних інституцій тісно пов'язане з фундаментальними цінностями демократії, індивідуальних свобод і прав людини та є складовою демократичного контролю в усіх сферах. З початку бойових дій на сході нашої держави, а тим паче з початком повномасштабного вторгнення, розпочалося активне впровадження методів та засобів передових країн. Сьогодні, коли Україна впевнено крокує на шляху до євроінтеграції, питання рівноправності чоловіків і жінок є актуальним для українського суспільства загалом і Сектору безпеки і охорони зокрема. Тому цілеспрямована державна політика щодо досягнення гендерної рівності є вирішальною умовою спрямування діяльності національних інституцій із забезпечення та гарантування рівних прав, свобод і можливостей чоловіків і жінок, утвердження гендерної демократії, формування гендерної культури та запобігання дискримінації за ознакою статі. Статус та сприйняття жінки-військовослужбовиці дуже змінився з 2014 року. Не маючи практично ніяких гарантій з боку держави, спочатку вони йшли на війну, а вже потім їх помітили і почали зважати на їхні потреби та інтереси. На фоні цього ми можемо спостерігати збільшення кількості жінок в лавах Збройних сил України. Звичайно, важливою умовою забезпечення гендерної рівності є правове забезпечення на рівні держави, яке гарантуватиме жінкам і чоловікам рівне право на службу у збройних силах, а їх права будуть захищені та розвинені. Оборонний сектор повинен мати можливість застосовувати гендерну перспективу, щоб повністю зрозуміти і реагувати на загрози державі та безпеці людини [1; 2].

Необхідність створення умов для рівної реалізації прав і свобод людини і громадянина незалежно від раси, статі, національності,

віросповідання чи інших відмінностей зумовлює важливість дослідження розвитку гендерної демократії в Україні та світі. Принцип гендерної рівності зазнав важливих і значущих формальних реалізацій і трансформацій у ході історичного розвитку. Принцип гендерної рівності є ціллю, яку необхідно враховувати в законодавстві та правозастосуванні. Питання гендерного балансу в Збройних силах України стосується, перш за все, гендерної інтеграції жінок, чисельність яких у силах оборони значно зросла в умовах повномасштабного вторгнення РФ. Визначений стратегічний курс України на інтеграцію жінок в сили оборони залишається незмінним. Проте в умовах воєнного стану змінилися пріоритети та спрямованість. Аналіз контрольних показників, які використовуються для оцінки забезпечення гендерної рівності в силах оборони, показує, що кількісні показники повинні супроводжуватися якісними показниками. Сьогодні в умовах гендерної інтеграції першочерговим завданням Збройних Сил України є забезпечення ефективного виконання бойових завдань чоловіками та жінками із забезпеченням максимального захисту їх життя і здоров'я.

Сьогодні все ж існує цілий ряд проблем, пов'язаних з реалізацією принципу гендерної рівності в оборонній сфері. Наприклад, на державному рівні недостатньо обговорюються побутові проблеми, такі як відсутність спеціалізованої медичної допомоги для жінок, відповідного одягу та розміру взуття, незадовільні умови проживання. Насправді, інфраструктура української армії розрахована на потреби чоловіків, що виключає жінок з певними потребами в армії. Проведено аналіз змісту вітчизняної нормативно-правової бази, що забезпечує рівні права та можливості жінок і чоловіків, а також підтверджено правомірність визначення одного з варіантів реалізації гендерної політики в діяльності Збройних Сил України. Це визначить наступний напрямок – вдосконалення системи освіти та гендерного виховання

Збройні Сили України мають унікальний досвід впровадження гендерних підходів та їх нормативно-правового забезпечення. Водночас, для ефективного вирішення проблем необхідно спиратися на результати наукових досліджень. Тому вважаємо, що наступним напрямком реалізації гендерної політики є удосконалення системи наукового забезпечення реалізації гендерної політики у Збройних Силах України [3, с. 318].

Слід зазначити, що можливими шляхами реалізації гендерної політики в діяльності Збройних Сил України мають стати: удосконалення системи військового збору, удосконалення системи військової освіти та гендерного виховання, удосконалення систем забезпечення якості життя військовослужбовців, удосконалення системи наукового забезпечення реалізації гендерної політики в діяльності Збройних Сил України [4, с.123–126], удосконалення нормативно-правової бази Збройних Сил

України в рамках забезпечення гендерної рівності. На нашу думку, реалізація гендерної політики в діяльності Збройних Сил України не лише певною мірою гарантує дотримання рівних прав та можливостей військовослужбовців та військовослужбовців, а й гарантує впровадження європейських стандартів рівності, що дозволить мають позитивний вплив на боєздатність.

Література

1. Про схвалення Державної стратегії забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків на період до 2030 року та затвердження операційного плану з її реалізації на 2022-2024 роки. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/752-2022-%D1%80#Text>.

2. Про затвердження Національного плану дій з виконання резолюції Ради Безпеки ООН 1325 “Жінки, мир, безпека” на період до 2025 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1544-2020-%D1%80#Text>.

3. Грицай І.О. Механізм забезпечення принципу гендерної рівності: теорія та практика: монографія. Київ: Хай-Тек Прес, 2018. 560 с.

4. Загуменна Ю.О., Греля Д.П. Проблема гендерного балансу у національних збройних силах: теоретико-правовий аспект. *Реалізація гендерної політики на сучасному етапі розвитку сектору безпеки і оборони України: стан, проблеми, перспективи*: матеріали IV Міжнар. наук.-практ. конф. (Хмельницький, 18 травня 2023 року). Хмельницький: Вид-во НаДпсу, 2023. С. 122-127.

УДК 340(043.2)

Калюжний Р.А., д.ю.н., професор,
Національний авіаційний університет, м. Київ, Україна

ПРАВОВІ ЦІННОСТІ ЯК ОСНОВА МОДЕРНІЗАЦІЇ СУЧАСНОЇ ПРАВОВОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ

Сучасні тенденції розвитку України надають особливої актуальності темі правових цінностей. Зміни системи соціальних орієнтирів і потреб обумовили необхідність відповідних перетворень в усіх сферах суспільного життя. Змінюється і право, роль якого в житті суспільства все більше зростає. Відображаючи сформовані соціальні потреби, право, з одного боку, змушене «підлаштовуватися» під постійні зміни, а з іншого – саме виступає інструментом, за допомогою якого можна якнайшвидше і найякісніше здійснити необхідні перетворення. Проблема визначення правової цінності на сучасному етапі розвитку українського суспільства, без сумніву, є досить значимою, оскільки без її належного дослідження неможливо оптимізувати механізм правового регулювання, налаштувати